

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет музичного мистецтва і хореографії

Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної

та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Теорія музики (гармонія, аналіз музичних творів,
поліфонія)**

для студентів

Спеціальності: 025 Музичне мистецтво

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньої програми: 025.00.03 Інструментальне виконавство
(фортепіано); 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові
струнні, народні, духові, ударні інструменти)

Київ - 2023

Розробник: Ірина Миколаївна Ходоровська, викладач кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Наталія Олександрівна Костюк, доктор мистецтвознавства, професор кафедри музикознавства та музичної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від 07.12.2022 р. № 17

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантими освітньої професійної програми: 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

«__» _____ 20__ р.

Гарант освітньої професійної програми _____ Наталія СВИРИДЕНКО

Робочу програму погоджено з гарантими освітньої професійної програми: 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові, ударні інструменти)

«__» _____ 20__ р.

Гарант освітньої професійної програми _____ Віктор СПОДАРЕНКО

Робочу програму перевірено

«__» _____ 20__ р.

Заступник декана _____ Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання		
	денна	заочна	
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	9/270		
Курс	2	-	
Семестр		4	-
Кількість змістових модулів з розподілом		2	-
Обсяг кредитів		2	-
Обсяг годин, у тому числі:		60	-
Аудиторні		28	-
Модульний контроль		4	-
Семестровий контроль		-	-
Самостійна робота		28	-
Форма семестрового контролю		залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головна мета курсу «Теорія музики»:

- надати студентам уявлення про найважливіші закономірності гармонії як одного з виражальних та формотворчих засобів музики;
- збагатити музичний та загальнокультурний рівень студентів;
- розвинути їхній художній смак та здібності, вміння сприймати музику та досконало розбиратися у формі музичних творів;
- вивчення основ теорії поліфонії;
 - практичне оволодіння деякими прийомами створення поліфонічної музики;
 - практичне оволодіння навичками аналізу поліфонічної музики;
- виховання почуття поліфонічного стилю , естетичного ставлення до поліфонічних засобів виразності.

Завданнями дисципліни є:

1. Розвиток естетичного відчуття музичної гармонії;
2. Формування навички емоційно-виразної та логічної гармонізації мелодій чи басу;
3. Розвиток гармонічного слуху;
4. Вивчення елементів музичної мови, їх виражальних можливостей у тісному зв'язку зі змістом твору;

5. Прищепити студентам навички в визначенні тематизму і засобів його розвитку, дати основу для класифікації творів за формою та жанром, показати виражальні можливості форми;
6. Виховання музичного смаку, активної позиції в оцінці явищ мистецтва;
7. ознайомлення студентів з теорією поліфонії, історичними етапами розвитку поліфонії;
8. формування необхідного мінімуму практичних навичок в аналізі поліфонічної музики.

Діяльність студентів відбувається у **Центрі компетентностей – Навчальній лабораторії інформаційних технологій у музичному мистецтві.**

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу студент формує такі **компетентності**:

Загальні:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати автономно;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові):

- здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності;
- здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- здатність застосовувати базові знання;
- провідних музично-теоретичних систем та концепцій;
- здатність оперувати професійною термінологією;
- здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності;
- здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання:

- аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту;
- демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій;
- володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Основною формою роботи є лабораторні та практичні заняття, ціллю яких є закріплення теоретичних понять разом з практичними навичками самостійного аналізу як окремих засобів музичної виразності, так і комплексної характеристики музичних образів.

У разі загострення епідеміологічної ситуації, пов'язаної з COVID-19, усі лабораторні заняття будуть проводитись дистанційно. Виконання усіх видів завдань, запланованих програмою, відбуватиметься в режимі відео-конференцій на платформі Google, Zoom та з використанням ЕНК «Теорія музики» на платформі Moodle.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

4 семестр

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота	МКР	ПМК
Змістовий модуль V							
Будова музичного твору, основні різновиди музичних форм, прості музичні форми							
5.1	Засоби музичної виразності. Музичні жанри, жанрові зв'язки. Поняття стилю в музиці. Історичний, національний, композиторський стилі	4		2	2		
5.2	Поняття музичної форми. Будова музичної мови. Музичний тематизм. Типи тематизму. Фактура. Принципи розвитку в музичній формі	4		2	2		
5.3	Функції частин музичної форми. Типи викладу музичного матеріалу. Форми мотивів. Масштабно-синтаксичні структури	4		2	2		
5.4	Період класичного типу Різновиди періоду	4	2		2		
5.5	Період як самостійна форма твору (проста одночастинна форма)	4		2	2		
5.6	Прості форми. Проста двочастинна форма.	4	2		2		
5.7	Проста тричастинна форма Різновиди простої тричастинної форми	4	2		2		
	Модульний контроль	2				2	
Разом		30	6	8	14	2	
Змістовий модуль VI							
Складні музичні форми							
6.1	Класифікація складних тричастинних форм за типом середини.	4		2	2		
6.2	Складна двочастинна форма. Особливі види складних форм.	4		2	2		

6.3	Форма рондо. Різновиди форми рондо. Рондоподібні форми.	4		2	2		
6.4	Варіаційна форма. Класифікація. Подвійні варіації. Остинатні варіації.	4		2	2		
6.5	Сонатна форма. Різновиди сонатної форми. Особливі види сонатної форми. Рондо-соната.	4		2	2		
6.6	Циклічні форми в інструментальній та вокальній музиці.	4		2	2		
6.7	Вільні та мішані форми інструментальної та вокальної музики.	4		2	2		
	Модульний контроль	2				2	
	<i>Разом</i>	30	-	14	14	2	

5. Програма навчальної дисципліни

II КУРС 4 СЕМЕСТР

Змістовий модуль 5

Будова музичного твору, основні різновиди музичних форм.

Прості форми.

Лабораторне заняття 5.1. Засоби музичної виразності. Музичні жанри, жанрові зв'язки. Поняття стилю в музиці. Історичний, національний, композиторський стилі (2 год.)

Поняття музичної форми, композиції, драматургії. Духовні аспекти людського буття у музичному змісті та їх проявлення у музичному формотворенні. Структурно-сміслові ракурси музичних форм. Виразні можливості музичних засобів. Система або комплекс музичних засобів. Музична семантика.

Музична мова та мовлення. Абстрактність музичної мови, умовність знакової системи музичної мови. Комунікаційна функція музичної мови та мовлення.

Багаторівневість музичного твору: музична форма як явище, історично типізована композиція, індивідуальна композиція твору. Інтонація як головна смислова структура музичного твору. Музична тканина: взаємодія її структурних елементів.

Етимологія терміну жанр (походження). Поняття музичного жанру як роду та виду музичного твору, що історично склалися у зв'язку з різними типами музичного змісту та функціональної ролі музики в суспільній культурі.

Первинні жанри. Національні особливості жанру. Стійкі елементи виразних засобів в ідентифікації жанрових рис та ознак. Жанрова багатоплановість музичного твору. Міжжанрові зв'язки.

Зміна жанрового модусу в процесі розвитку музичної драматургії. Розвиток музичної композиції за законами музичного жанру. Жанри вищого рівня: композиційні узагальнення, які впливають на форму та процес розвитку музичного твору. Поняття жанровості та позажанровості в музичному творі. Жанрові відхилення та мутації.

Поняття стилю як історично сформованої системи музичного мислення. Зміст та музичні засоби – основні компоненти музичного стилю. Широке та вузьке значення музичного стилю.

Історичний музичний стиль як сукупність виразних та змістовних музичних ознак, притаманних певній історичній добі. Національний стиль, пов'язаний з культурними традиціями країни. Вплив фольклорних джерел і культурних традицій на національний стиль. Індивідуальний композиторський стиль. Стиль окремого музичного твору як результат

втілення певного образного строю та особливої, характерної системи музичних засобів.

Стильові зв'язки, стильовий контекст, стильові риси. Стильова еволюція в контексті історичного розвитку культури.

Мета: навчитись виявляти основні засоби музичної виразності в музичному творі; навчитись виявляти основні засоби музичної виразності в музичному творі, їх зв'язки в музичній тканині, знаходити елементи музичної мови та мовлення; навчитись визначати первинні жанрові джерела твору.

Завдання: проаналізувати «Ноктюрн» мі-мінор Ф.Шопена та визначити тип фактури, коло головних виразних засобів.

Література основна: 8, 13, 19

Література додаткова: 1, 2, 6, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 31

Лабораторне заняття 5.2. Поняття музичної форми. Будова музичної мови. Музичний тематизм. Типи тематизму. Фактура. Принципи розвитку в музичній формі (2 год.)

Єдність форми і змісту музичного твору. Поняття музичної форми. Музична форма як багаторівнева система.

Система виразових засобів (фонетичні, морфологічні і синтаксичні). Компоненти музичної тканини: ритм, метр, гармонія, мелодія, фактура.

Музична тема як завершена форма інтонаційного втілення музичного образу. Структура теми, її склад. Тематичне ядро. Прості і складені теми. Тематичний комплекс. Тематичний розвиток. Види тематичного розвитку.

Поліфонічна тема. Тема в поліфонії строгого письма (будова, інтервальний склад, особливості метроритму, фігурація).

Поняття фактури. Різновиди музичної фактури.

Основні функції частин музичної форми: вступ, виклад, середина, розробка, єднальна, завершальна. Функціональна тріада – І-М-Т (імпульс, розвиток і завершення) як основа формоутворення.

Мета: навчитись виявляти різні стильові риси музичного твору, що притаманно в творі історичному, національному та індивідуальному стилю.

Завдання: проаналізувати гавот з «Сюїти» до балету «Ромео і Джульєтта» С.Прокоф'єва та визначити елементи музичного мовлення, які належать до стилізації старовинного танцю гавот.

Література основна: 6, 7, 8, 10, 11, 14, 18, 20, 22, 23, 24

Література додаткова: 9, 21, 22, 23, 31

Лабораторне заняття 5.3. Функції частин музичної форми. Типи викладу музичного матеріалу. Форми мотивів. Масштабно-синтаксичні структури (2 год.)

Музичне речення. Цезура, ознаки вираження цезури.

Типи викладу музичного матеріалу: експозиційний, розробковий, передіктивний, заключний.

Мотив – найдрібніша смислова і конструктивна одиниця музичної мови. Об'єднання мотивів у фрази. Типи мотивів. Дводольні і тридольні мотиви.

Масштабно-синтаксичні структури в музичній формі (періодичність, підсумовування, дроблення, подвійне підсумовування, подвійне дроблення, дроблення із замиканням, злитість).

Мета: навчитись відокремлювати фонетичні та морфологічні елементи в музичному творі, навчитись визначати функційні типи тематизму.

Завдання: проаналізувати «Прелюдію» ре-бемоль мажор Л.Ревуцького та виявити фонетичні елементи в гармонії та фактурі, охарактеризувати тип фактури прелюдії, знайти морфологічні стійкі елементи, які зустрічаються в мелодії, ритмі та гармонії твору.

Література основна: 6, 7, 8, 10, 11, 14, 18, 20, 22, 23, 24

Література додаткова: 9, 21, 22, 23, 31

Практичне заняття 5.4. Період класичного типу. Різновиди періодів (2 год.)

Період. Основні характеристики типового періоду класичного типу. Ознаки закінчення періоду. Різновиди кадансів. Період як основа і одиниця класифікації простих форм.

Мета: прослідкувати еволюцію музичної форми на прикладі порівняльного аналізу.

Завдання: виділити період з I частини фортепіанної сонати № 3 Л. Бетховена та порівняти з першим періодом фортепіанної сонати №1 П. Булеза:

- Проаналізувати та порівняти логіку композиції сонат;
- Проаналізувати теоутворення у цих сонатах.

Література основна: 14, 18, 20, 22, 24

Література додаткова: 5, 9, 21, 23, 26

Лабораторне заняття 5.5. Період як самостійна форма твору (проста одночастинна форма) (2 год.)

Різновиди періоду. Складний період.

Період як самостійна форма твору.

Мета: дати поняття про еволюцію музичної форми періоду на основі порівняльного аналізу.

Завдання:

- знайти і дати характеристику періоду на матеріалі I частини фортепіанної сонати № 5 Л. ван Бетховена.
- знайти відхилення від норм сонатної композиції і пояснити їх з огляду на образний зміст тематизму.

Література основна: 14, 18, 20, 22, 24

Література додаткова: 5, 9, 21, 23, 26

Практичне заняття 5.6. Прості форми. Проста двочастинна форма (2 год.)

Характеристика простих форм як структур, в яких кожна частина не перевищує за розмірами період. Проста двочастинна форма, її різновиди – репризна і безрепризна. Прості двочастинні форми.

Мета: навчитись визначати композиційні принципи в музичному творі.

Завдання: проаналізувати мазурку ля-мінор Ф. Шопена:

- Визначити форму п'єси;
- Визначити застосовані у мазурці принципи розвитку у зв'язку з особливостями авторського стилю.

Література основна: 5, 14, 20, 22, 24

Література додаткова: 23, 26

Практичне заняття 5.7. Проста тричастинна форма. Різновиди простої тричастинної форми (2 год.)

Проста тричастинна форма, її різновиди (з контрастною серединою, з розвиваючою серединою). Типи репризи. Трип'ятичастинна і подвійна тричастинна форма. Проміжні форми як результат поєднання властивостей типових форм.

Мета: навчитись визначати композиційні принципи в музичному творі.

Завдання:

- знайти зразки простої тричастинної форми у творчості українських композиторів;
- обґрунтувати особливості подвійної тричастинної форми у Ноктюрні А-dur Ф. Шопена (тематичний синтез в останній репризі, розсіююча кода) з точки зору жанрового / авторського стилю.

Література основна: 5, 14, 20, 22, 24

Література додаткова: 23, 26

Змістовий модуль 6

Складні музичні форми

Лабораторне заняття 6.1. Класифікація складних тричастинних форм за типом середини. (2 год.)

Структура складної форми. Принцип організації композиції та драматургії в складних формах.

Складна тричастинна форма. Типи середин (тріо або епізод). Види репризи (точна, динамічна, варіаційна (варіативна), скорочена). Складна тричастинна форма з тріо. Особливості тріо. Проміжна між простою і складною тричастинною формою. Складна трип'ятичасна форма.

Мета: навчитись аналізувати текст музичного твору

Завдання: проаналізувати третю частину П'ятої симфонії Л. Бетховена:

- визначити форму частини;
- проаналізувати логіку композиції і особливості образно-тематичного розвитку.

Література основна: 14, 20, 22, 24

Література додаткова: 28

Лабораторне заняття 6.2. Складна двочастинна форма. Особливі види складних форм (2 год.)

Складна двочастинна форма. Репризна і безрепризна складна двочастинна форма.

Мета: навчитись визначати складну двочастинну форму

Завдання: дати письмові визначення:

- поняття складної двочастинної форми. Охарактеризувати її виражальні можливості.
- дати характеристики різновидів складної двочастинної форми.

Література основна: 14, 20, 22, 24

Література додаткова: 28

Лабораторне заняття 6.3. Форма рондо. Різновиди форми рондо (2 год.)

Визначення. Рефрен. Форма рефрену. Епізоди. Принцип чергування рефрену та епізодів. Народнопісенне походження форми. Історичні типи рондо (старовинне, класичне, вільне). Використання форми рондо в сонатно-симфонічному циклі. Змістовні аспекти рондо.

Мета: навчитись узагальнювати структуру форми рондо

Завдання: дати письмові визначення:

- поняття форми рондо. Охарактеризувати її виражальні можливості.
- різновидів форми рондо.

Література основна: 14, 20, 22

Література додаткова: 21, 23, 27

Лабораторне заняття 6.4. Варіаційна форма. Класифікація. Подвійні варіації. Остинатні варіації (2 год.)

Варіаційна форма як виклад теми і ряду її видозмінених повторень. Характерні особливості варіаційної форми. Засоби варіювання. Класифікація і характерні риси варіаційних форм (строгі, вільні, остинатні). Строгі варіації. Вільні варіації. Двотемні варіації. Варіаційний цикл.

Мета: навчитись робити порівняльний аналіз інтерпретацій музичного твору.

Завдання:

- проаналізувати першу частину Сонати № 11 В. А. Моцарта;
- порівняти інтерпретації Вальсу з партити №5 М.Скорика у виконанні М.Сука та Є.Басалаєвої:
 - знайти відомості про виконавців, їх репертуар;
 - визначити стильові опори вказаних інтерпретацій;
 - проаналізувати динамічну драматургію в двох виконаннях;
 - виявити особливості розкриття художньої ідеї твору в різних інтерпретаціях.

Література основна: 1, 14, 20, 22

Література додаткова: 17, 21, 23, 32

Лабораторне заняття 6.5. Сонатна форма. Різновиди сонатної форми.

Особливі види сонатної форми. Рондо-соната (2 год.)

Сонатна форма: визначення. Структура сонатної форми. Вступ і кода сонатної форми. Композиція сонатної форми (тематизм, розвиток, тональний план). Типи сонатної форми: старосонатна, класична, романтична, рондо-соната. Особливі види сонатної форми (сонатна форма без розробки, сонатна форма з епізодом в розробці, сонатна форма з дзеркальною репрізою). Сонатна форма з подвійною експозицією.

Мета: навчитись визначати структуру та особливості сонатної форми.

Завдання: дати письмові визначення:

- Поняття. Виразальні можливості сонатної форми.
- Різновиди сонатної форми.
- Проаналізувати зразок класичної сонатної форми (на вибір)

Література основна: 14, 20, 22

Література додаткова: 4, 23

Лабораторне заняття 6.6. Циклічні форми в інструментальній музиці.

Циклічні форми в вокальній музиці (2 год.)

Циклічна форма, її будова. Циклічні форми в інструментальній творчості (сонатно-симфонічний цикл, старовинна і нова сюїта, прелюдія і fuga та ін.).

Вокальний цикл. Засоби музичної виразності, інтонаційні і тематичні зв'язки як засоби об'єднання циклу.

Мета: навчитись узагальнювати структуру циклу.

Завдання:

- проаналізувати вокальний цикл (на вибір): Брамс Й. Дві пісні Op. 91 або Бетховен Л. «До далекої коханої» ;
- проаналізувати фортепіанний цикл «Дитячі сцени» Р. Шумана або «Три дитячі п'єси» Л. Ревуцького.

Література основна: 14, 20, 22

Література додаткова: 2, 9, 12, 13, 23

Лабораторне заняття 6.7. Вільні та мішані форми в інструментальній музиці. Вільні та мішані форми в вокальній музиці (2 год.)

Вільні та мішані форми, з'єднання в них ознак різних типових форм. Взаємопроникнення сонатної і варіаційної форми. Об'єднання розділів в одночастинній композицію. Концентричні форми.

Різновиди вільної форми (зливо-сюїтні; дзеркально-симетричні). Строфічні форми. Варіаційний принцип в будові вокальних форм.

Мета: навчитись узагальнювати основні риси форми рондо-сонати

Завдання: в письмовій формі:

- Проаналізувати ладотональний план будь-якого твору.
- Проаналізувати твір у формі рондо-соната.

Література основна: 8, 10, 14, 20, 22

Література додаткова: 3, 13, 21, 23

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

4 семестр

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Макс. кількість балів	Кількість одиниць	Макс. к-сть балів
Відвідування лабораторних	1	4	4	7	7
Відвідування семінарських занять	1				
Відвідування практичних занять	1	3	3		
Робота на семінарському занятті	10				
Робота на практичному занятті	10	3	30		
Лабораторна робота (у тому числі допуск, виконання, захист)	10	4	40	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	7	35
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			137		137
Максимальна кількість балів:	274				
Розрахунок коефіцієнта:	4 семестр – залік. Коефіцієнт – 2,74				

6.2. Завдання для самостійної роботи студентів та критерії її оцінювання

4 семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.

БУДОВА МУЗИЧНОГО ТВОРУ, ОСНОВНІ РІЗНОВИДИ МУЗИЧНИХ ФОРМ

Тема 5.1. Засоби музичної виразності. Музичні жанри, жанрові зв'язки. Поняття стилю в музиці. Історичний, національний, композиторський стилі

Завдання: Законспектувати I главу підручника «Аналіз музичних творів» Л. Мазеля.

Скласти конспект I глави підручника «Форми музичних творів» В. Холопової.

Виписати існуючі трактування поняття інтонації з роботи Б. Асаф'єва «Музична форма як процес». Знайти альтернативні визначення понять музична мова та музичне мовлення.

Знайти визначення жанру стосовно образотворчого мистецтва, літератури, театру, кіно. Знайти тлумачення стилю у літературі, театрі, образотворчому мистецтві та співставити з визначенням музичного стилю

Тема 5.2. Поняття музичної форми. Будова музичної мови. Музичний тематизм. Типи тематизму. Фактура. Принципи розвитку в музичній формі

Завдання: Навести приклади різної фактури. Навести приклади різного типу тематизму в різних розділах музичної форми. Знайти та відокремити елементарні синтаксичні побудови (мотив, фраза, тема) в головній партії I частини першої фортепіанної сонати Л.Бетховена № 2

Тема 5.3. Функції частин музичної форми

Типи викладу музичного матеріалу. Форми мотивів. Масштабно-синтаксичні структури

Завдання: Знайти та відокремити елементарні синтаксичні побудови (мотив, фраза, тема) в головній партії I частини сонати С. Прокоф'єва № 7.

Навести приклади різних мотивів. Знайти типи масштабна-синтаксичні структури в головній партії I частини сонати Ф. Ліста сі мінор

Тема 5.4. Період класичного типу. Різновиди періоду

Завдання: Навести приклади періодів та проаналізувати

Тема 5.5. Період як самостійна форма твору (проста одночастинна форма)

Завдання: Навести приклади простої двочастинної форми та проаналізувати

Тема 5.6. Прості форми. Проста двочастинна форма

Завдання: Знайти приклади простої двочастинної форми

Тема 5.7. Проста тричастинна форма

Різновиди простої тричастинної форми

Завдання: Знайти приклади простої тричастинної форми

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.

СКЛАДНІ МУЗИЧНІ ФОРМИ

Тема 6.1. Класифікація складних тричастинних форм за типом середини

Завдання: Перелічити письмово складні музичні форми.

Навести приклади різних типів середини в три частинній формі

Тема 6.2. Складна двочастинна форма. Особливі види складних форм

Завдання: Навести приклади складної двочастинної форми та проаналізувати.

Тема 6.3. Форма рондо. Різновиди форми рондо. Рондоподібні форми.

Завдання: Навести приклади форми рондо та проаналізувати

Тема 6.4. Варіаційна форма. Класифікація. Подвійні варіації. Остинатні варіації

Завдання: Навести приклади форми рондо та проаналізувати

Тема 6.5. Сонатна форма. Різновиди сонатної форми. Особливі види сонатної форми. Рондо-соната

Завдання: Навести приклади сонатної форми з власного репертуару із спец інструменту та проаналізувати

Тема 6.6. Циклічні форми в інструментальній та вокальній музиці

Завдання: Навести приклади інструментальних та вокальних сюїт та проаналізувати

Тема 6.7. Вільні та мішані форми інструментальної та вокальної музики

Завдання: Навести приклади мішаних форм з рисами дво- та тричастинності

Критерії оцінювання самостійної роботи	К-сть балів
Студент надав декілька правильних визначень теоретичних понять з даної дисципліни згідно концепцій різних авторів. Творчо підійшов до виконання практичних завдань. Не припускається помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Слідкує за мелодичною лінією сопрано чи басу. Вправно виконує завдання на фортепіано. Чітко робить гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз.	5
Студент надав правильні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Творчо підійшов до виконання практичних завдань. Майже не припускається помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Слідкує за мелодичною лінією сопрано чи басу. Виконує завдання на фортепіано з незначними помилками. Чітко робить гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз.	4
Студент надав неточні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Формально підійшов до виконання практичних завдань. Припускається значних помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Не слідкує за голосоведінням та мелодичною лінією сопрано чи басу. Виконує завдання на фортепіано із значними помилками. Гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз робить несвідомо.	3
Студент не в змозі надати визначення основних теоретичних понять з даної дисципліни. Не здатний виконати письмове практичне завдання або робить його з грубими помилками. Припускається серйозних помилок у побудові заданих акордів та їх розташуванні. Не володіє навичками правильного голосоведіння. Не слідкує за мелодичною лінією сопрано чи басу. Нездатний виконати завдання на фортепіано. Неспроможний зробити гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз.	0-2

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється в письмовій формі та складається з таких видів роботи:

1. Письмові вправи по побудові заданих акордових засобів у запропонованій тональності;
2. Гармонізація запропонованої мелодії чи басу з використанням вивчених акордових засобів;
3. Гармонічний, структурний або поліфонічний аналіз запропонованих уривків з художньої літератури

Критерії оцінювання модульного контролю	К-сть балів
Студент надав правильні, вичерпні відповіді на всі поставлені запитання. Без помилок виконав усі письмові завдання.	21-25
Студент надав правильні відповіді на всі поставлені запитання, але припустився деяких, незначних помилок у виконанні письмового завдання.	16-20
Студент надав частково невірні відповіді на всі чи деякі поставлені запитання, припускається суттєвих помилок у виконанні письмового завдання.	11-15
Студент не надав відповіді на поставлені запитання або надав їх, але виконує письмове завдання з величезною кількістю помилок.	1-10

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У кінці 4 семестру — залік.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

6. Навчально-методична карта дисципліни «Теорія музики»

Навчально-методична карта дисципліни «Теорія музики»

Разом: 60 год.; лабораторні - 12 год.; практичні – 14 год.; самостійна робота - 14 год.; МКР - 4 год.

Модулі	Змістовний модуль 5							Змістовний модуль 6						
Назва модуля	Будова музичного твору, основні розділи музичних форм. Прості музичні форми.							Складні музичні форми.						
Кількість балів за модуль	137 балів							137 балів						
Лабораторні та практичні	5.1.	5.2.	5.3.	5.4.	5.5.	5.6.	5.7.	6.1.	6.2.	6.3.	6.4.	6.5.	6.6.	6.7.
Теми Лабораторних та практичних робіт	Методологічні засади аналізу муз. Творів. Музичні жанри, жанрові зв'язки. Поняття стилю в музиці (1+10 балів)	Поняття музичної форми. Будова музичної мови. Музичний тематизм. Типи тематизму. Фактура (1+10 балів)	Функції частин муз.форми. Типи викладу муз.матеріалу.Масштабно-синтаксичні структури (1+10 балів)	Період класичного типу. Різновиди періоду. (1+10 балів)	Період як самостійна форма твору(проста одночастинна форма). (1+10 балів)	Проста двочастинна форма. (1+10 балів)	Проста три частинна форма. (1+10 балів)	Класифікація складних три частинних форм за типом середини. (1+10 балів)	Складна двочастинна форма. Особливі види складних форм. (1+10 балів)	Форма рондо. Різновиди форми рондо. Рондоподібні форми (1+10 балів)	Варіаційна форма. Класифікація. Подвійні варіації. Остинатні варіації. (1+10 балів)	Сонатна форма. Різновиди сонатної форми. Особливі види сонатної форми. (1+10 балів)	Циклічні форми в інструментальній та вокальній музиці. (1+10 балів)	Вільні та мішані форми в інструментальній та вокальній музиці.(1+10 балів)
Самостійна робота	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6	5 6
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)							Модульна контрольна робота 2 (25 балів)						
Підсумковий контроль	4 семестр – залік. Всього без заліку – 274 бали, коефіцієнт – 2,74													

8. Рекомендовані джерела

«Аналіз музичних творів»

Основна (базова) література:

1. Анікієнко Л. Варіації, варіаційна форма. *Українська музична енциклопедія* / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2006.. Т. 1.. С. 305–308.
2. Анікієнко Л. До проблематики музичних форм: концентрична форма. *Студії мистецтвознавчі. Музика. Театр. Кіно*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2007. № 4(20). С. 69–82.
3. Анікієнко Л. Масштабно-тематичні структури. *Студії мистецтвознавчі. Музика. Театр. Кіно*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2010. № 3(31). С. 70–74.
4. Анікієнко Л. Подвійні форми. *Студії мистецтвознавчі. Музика. Театр. Кіно*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2008. № 4(24). С. 104–119.
5. Анікієнко Л. Проміжні форми; Прості форми. *Українська музична енциклопедія*. Київ : ІМФЕ імені М. Т. Рильського НАН України, 2018. Том 5: ПАВАНА — «РОЛІКАРП». С. 448-454; 469-475.
6. Гнатишин О. О. До проблеми музичної форми як важливої концепції в українському музикознавстві ХХ ст. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія* : зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології / ред.-кол. В. Д. Сидоренко, О. О. Авраменко, О. Я. Боднар [та ін.] ; Ін-т проблем сучасн. мист-ва Акад. мист-в України. Київ : Музична Україна, 2008. Вип. 4–5. С. 46 – 58.
7. Горюхіна Н. О. Композиція музичного твору. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред-упор. І. А. Котляревський. Київ, 2000. Вип. 7: Музикознавство : з ХХ у ХХІ століття. С. 16–30.
8. Іваницький А. І. Основи логіки музичної форми (проблеми походження музики): Навчальний посібник. Київ : Альтерпрес, 2003. 180 с.
9. Історія мюзиклу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Н. Чуніхін ; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистец. Київ : НАКККіМ, 2012. 254 с.
10. Черкашина-Губаренко М.Р., Іванова І.Л., Куколь Г.В. Історія опери: Західна Європа XVII–XIX століття : навчальний посібник / за ред. М.Р. Черкашиної-Губаренко. Київ, 1998. 384 с.
11. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю : Навчальний посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
12. Шульга Л. Деякі аспекти категорії драматургії в сучасному музикознавстві. *Syntagmation* : зб. наук. статей на пошану доктора мистецтвознавства Стефанії Павлишин. Львів, 2000. С. 100–118.

13. Якуб'як Я. В. Аналіз музичних творів (Музичні форми): Підручник для вищих навчальних закладів. Част. I. Тернопіль: СМТ «Астон», 1999. 207 с.
14. Bland Alexander. A History of Ballet and Dance in the Western World. Barrie & Jenkins, 1976. 192 p.
15. Daly Ann. Classical ballet: A discourse of difference. *Women & Performance: a journal of feminist theory*. 1987. January. Volume 3.
16. Levinson Jerrold. Music as Narrative and Music as Drama. *Mind & Language*. Vol. 19 No. 4. Wiley-Blackwell, 2004. Pp. 428–441.
17. Scholl Tim. From Petipa to Balanchine: Classical Revival and the Modernization of Ballet. London: Routledge, 1994. 180 p.
18. Sorce Keller Marcello. Composition / Janet Sturman (ed.) *The SAGE Encyclopedia of Music and Culture*. Los Angeles: SAGE Reference. 2019. Vol. II. Pp. 618–623.

Додаткова література:

1. Горюхіна Н.А. Еволюція періоду. Київ : Музична Україна, 1975. 95 с.
2. Данько Л.Г. Мюзикл как особая форма музыкально-драматического спектакля: лекция для студентов институтов культуры по курсу «История музыки». Ленинград : ЛГИК, 1977. 26 с.
3. Історія балетного мистецтва: від витоків – до початку ХХ ст. : навч. посіб. для студентів ф-тів мистецтва пед. ун-тів (спец. хореографія) та гуманітар. ф-тів ВНЗ / О. К. Зав'ялова; Сум. держ. пед. ун-т ім. А.С. Макаренка. Вид. 2-ге. Суми: Мрія, 2014. 114 с.
4. Козаренко О.В. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку: Автореф. дис. ... доктора мистецтвознавства. Київ, 2001. 398 с.
5. Козаренко О. В. Феномен української національної музичної мови. Львів : НТШ, 2000. 286 с.
6. Козаренко О. Національна музична мова в дискурсі постмодернізму. <http://www.musicaukrainica.odessa.ua/-a-kozarenko-ethnicmuslang.html>.
7. Коменда О.І. Музикознавчі інтерпретації поняття стилю. *Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії* : зб. наук. праць. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАНУ, 2009. Вип. 9. С. 113–118.
8. Костюк Н. Музичні жанри: класифікаційні проблеми. *Студії мистецтвознавчі. Музика. Театр. Кіно*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2007. № 2 (18). С. 73–80.
9. Коханик І. До проблеми музичного стилю в сучасному теоретичному музикознавстві. *Теоретичні та практичні питання культурології*. Мелітополь, 2002. Вип. IX : Українське музикознавство на зламі століть. С. 70 – 82.
10. Коханик І. Методологічні та теоретичні проблеми стильового аналізу сучасної музики. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред.-упор.

- О. С. Тимошенко [та ін.]. Київ, 2003. Вип. 29 (Музична освіта в Україні : теорія і практика). С. 181–189.
11. Коханик І. Музичний твір: взаємодія стабільного і мобільного в аспекті стилю / І. Коханик. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського* / ред.-упор. О. Тимошенко, В. Москаленко [та ін.]. Київ, 2002. Вип. 20 (Музичний твір: проблема розуміння). С. 44–51.
 12. Черкашина М.Р. Опера ХХ століття. Нариси. Київ : Музична Україна 1981. 208 с.
 13. Якуб'як Я.В. Нотний текст твору: оцінка, аналіз, інтерпретація. Київське музикознавство. Текст музичного твору: практика і теорія: Збірка статей. К., 2001. Вип.7. С. 27–36.
 14. Ярмо М.І. Фортепіанні “Варіації” М. Скорика в контексті модерністського канону звукомислення та модерного характеру національного стилеутворення : науково-популярне видання з нотним додатком. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2009. 52 с.
 15. Chernoiivanenko Alla. Musical and instrumental foundations of modern composition techniques. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2019.177791>
 16. Loh Phaik Kheng. History of instrumental music : from the 16th century up to the 20th century. Penang, Malaysia : Penerbit Muzikal, 1989. 47 p.
 17. Primrose Edward. Music in context: an exploration of music and dramaturgy. 2013. https://www.academia.edu/65831290/Music_in_context_an_exploration_of_music_and_dramaturgy
 18. Rowell Lewis. Music as Process. *Time and process: Interdisciplinary issues* / Ed.: Julius Thomas Fraser; Lewis Rowell: Madison, Co.: International Universities Press, Inc., 1993. Pp. 127–146.
 19. Thinking about Music: An Introduction to the Philosophy of Music: By Lewis Rowell. Amherst: University of Massachusetts Press, 1983. 288 pp.